

> Retouradres Postbus 18601 2502 EP Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum	Pagina	Kenmerk
29 februari 2024	1 van 3	2024-0000112423

Betreft
Eindbrief bemiddeling journalist – ministerie van JenV

Geachte heer Van der Burg,

Op 11 januari 2024 heeft een journalist bij het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (hierna: Adviescollege) een klacht ingediend. Aanleiding voor de klacht was de wijze waarop het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: ministerie van JenV) haar verzoek om informatie behandelde. Het Adviescollege is daarmee verzocht te bemiddelen tussen de journalist en het ministerie van JenV.

Tijdens de bemiddeling is een aantal afspraken gemaakt. De journalist heeft vertrouwen dat deze afspraken worden nagekomen, zodat met haar instemming de bemiddeling is beëindigd. Met deze brief bevestigt het Adviescollege dan ook dat de bemiddeling is beëindigd en informeren wij u dat het Adviescollege niet zal overgaan tot het uitbrengen van een advies. Wij zenden een afschrift van deze brief aan de journalist. Deze brief wordt tevens gepubliceerd op de website van het Adviescollege.

Aanleiding voor de klacht

De klacht was toegespitst op het uitblijven van besluitvorming over een verzoek op grond van de (destijds geldende) Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Dit verzoek was ruim twee en een half jaar geleden ingediend. Bij de behandeling heeft het ministerie van JenV ook een door de rechter opgelegde beslistermijn voor deelbesluiten laten verstrijken, waarbij 15.000 euro aan dwangsommen zijn verbeurd. Tot slot is meermaals een reactie uitgebleven op vragen van de journalist.

Verloop Woo-verzoek

Op 15 juni 2021 heeft de journalist met een beroep op de (destijds geldende) Wob een verzoek ingediend om openbaarmaking van informatie over alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) die met onbekende bestemming vertrekken en over alleenstaande minderjarige vreemdelingen die overlast veroorzaken. Deze groepen minderjarigen zijn kwetsbaar.

Naar aanleiding van het Wob-verzoek heeft het ministerie van JenV voorgesteld om het verzoek op te splitsen in drie deelbesluiten. De journalist begreep dat haar verzoek omvangrijk was en wilde hieraan dan ook meewerken. Op 22 maart 2022 – ruim negen maanden nadat het verzoek was ingediend – heeft het ministerie van JenV het eerste deelbesluit genomen en daarbij twee evaluatierapporten (deels) openbaar gemaakt.

Vervolgens is besluitvorming voor de andere twee deelbesluiten uitgebleven, waarna de journalist een beroep niet tijdig beslissen bij de rechtbank heeft ingediend. Op 17 maart 2023 heeft de rechter uitspraak gedaan en bepaald dat de deelbesluiten uiterlijk 1 juli 2023 genomen dienden te zijn op last van een dwangsom. Besluitvorming bleef echter nog steeds uit, waardoor het ministerie van JenV 15.000 euro aan dwangsommen heeft verbeurd. De journalist heeft zich vervolgens nogmaals tot de rechtbank gewend vanwege het uitblijven van besluitvorming en daarnaast op 11 januari 2024 een klacht ingediend bij het Adviescollege.

Verloop bemiddeling

Op 22 januari 2024 en 29 januari 2024 hebben de bemiddelaars intakegesprekken gevoerd met respectievelijk de journalist en het ministerie van JenV. Tijdens de intakegesprekken zijn de opvattingen van beide partijen verkend. Op 12 februari 2024 heeft een gezamenlijk gesprek plaatsgevonden. Tijdens het gezamenlijke gesprek heeft de journalist haar klacht toegelicht en uitleg gegeven wat het voor een journalist en voor haar persoonlijk betekent als de behandeling van een verzoek ruim twee en een half jaar duurt. Het ministerie van JenV heeft erkend dat de behandeling van het verzoek veel te lang heeft geduurd en toegelicht hoe de behandeling van het verzoek is verlopen en waarom het zo lang heeft geduurd.

Resultaat bemiddeling

Tijdens de bemiddeling zijn afspraken gemaakt. Concreet heeft JenV aangegeven dat de besluitvorming over openbaarmaking bijna is afgerond en toegezegd om de journalist te informeren wanneer het besluit 'de parafenlijn' ingaat. Op dat moment wordt ook alvast de inventarislijst toegestuurd. De verwachting is dat de parafenlijn vervolgens maximaal twee weken duurt, waarna de journalist het besluit ontvangt. De toekenning van de verbeurde dwangsom is onderdeel van de besluitvorming. Het ministerie van JenV zal de journalist over de betaling daarvan informeren.

Tot slot

Het Adviescollege waardeert het dat zowel de journalist als het ministerie van JenV zich tijdens de bemiddeling open hebben opgesteld. Wel is het Adviescollege ontstemd over de wijze waarop met het verzoek van de journalist door het ministerie van JenV lange tijd is omgegaan. Naast de lange duur, heeft het ministerie nagelaten om te reageren op vragen van de journalist en heeft het een door de rechter opgelegde beslistermijn niet opgevolgd. Hierdoor heeft de journalist haar

journalistieke werk over dit voor haar belangrijke onderwerp niet goed kunnen doen. Daarnaast heeft de journalist sterk het gevoel gekregen dat zij én haar verzoek er niet toe deden. In een democratische samenleving is het juist essentieel dat de journalistiek de vrijheid heeft om het handelen van de overheid te controleren. De toegang tot overheidsinformatie en het tijdig openbaar maken van publieke informatie is daarvoor randvoorwaardelijk.

Het ministerie van JenV heeft tijdens de bemiddeling toegelicht dat het bezig is met een reorganisatie en aanpassing van de interne procedures. Zo is er een nieuwe directie Openbaarmaking opgericht die alle Woo-verzoeken van het bestuursdepartement centraal behandelt in een multidisciplinair team. Dit moet leiden tot een snellere afhandeling, meer contact met de verzoekers en meer openbaarheid conform de bedoeling van de Woo. Voor Woo-verzoeken die al lange tijd in behandeling zijn, wordt gekeken wat nodig is om de afhandeling te versnellen. Het Adviescollege benadrukt dat óók voor die verzoeken contact met de verzoeker centraal moet komen te staan.

Uit de bemiddeling volgt dat snel, continue en open contact met een verzoeker essentieel is. Het is aan de overheidsorganisatie om de verzoeker te betrekken bij het gehele proces. Verzoekers hebben veelal geen idee wat de status is van hun Woo-verzoek en hoe de interne behandeling daarvan is vormgegeven. Bij omvangrijke Woo-verzoeken van journalisten – maar ook van andere verzoekers – kan het naast telefonisch contact, ook nuttig zijn om de verzoeker snel uit te nodigen voor een (fysiek) gesprek. Dit draagt bij aan een constructieve samenwerking en kan escalatie voorkomen.

Het Adviescollege vertrouwt erop dat de afspraken worden nagekomen en het verzoek van de journalist voortvarend wordt afgehandeld. Daarnaast wil het Adviescollege de journalist en het ministerie van JenV bedanken voor hun inzet tijdens de bemiddeling.

Met vriendelijke groet,

namens het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding,

Lydia Bremmer,
secretaris-directeur